

*A *Depressaria ululana* Rössler, 1866 új faj Magyarországon* *Depressaria ululana* Rössler, 1866 new species in Hungary (Lepidoptera: Elachistidae)

Imre FAZEKAS & Arnold SCHREURS

Abstract: Between the years 2007 and 2011 three specimens *Depressaria ululana* Rössler, 1866 were caught at Dombóvár-Gunaras (SW Hungary, Tolna County). This is the first record of this species for the Hungarian fauna. The identification was confirmed by dissection of the genitalia. Biological data and habitats of the species are presented. With 6 figures.

Key words: Lepidoptera, Elachistidae, *Depressaria ululana*, first record, identity, faunistics, distribution, Hungary.

Author's addresses: Imre FAZEKAS, Regiograf Institute / Regiograf Intézet, Majális tér 17/A, H-7300 Komló, Hungary.
E-mail: fazekas@microlepidoptera.hu; – Arnold SCHREURS, Conventuelenstr. 3, NL-6467AT Kerkrade, Netherlands.
E-mail: aepschreurs@hetnet.nl

Summary

Most of the 56 Hungarian species of Depressariinae were treated by Gozmány (1958), who gave illustrations of the adults, but did not figure the genitalia of any of them. Full revision of the subfamily is desirable, but is unlikely to be produced in the foreseeable future in Hungary. Since 1958, numerous species of Depressariinae have been added to the Hungarian list (Pastorális 2012).

A small series of *Depressaria ululana* Rössler, 1866 was caught at Dombóvár (SW Hungary, Tolna County) on 25 July 2007, 17 August 2009 and 20 July 2011, leg. Arnold Schreurs and deposited in the collection (NL–Kerkrade).

This species is new for the Hungarian fauna. The typical habitat of the species in Hungary is in arable land with fine soil, often low-intensity agriculture, tree lines and small woods, young afforestation mixed with surviving native grassland vegetation. According to references (Kaila 2013), *D. ululana* is found in Portugal, Spain, France, Switzerland, Germany, Romania and the Republic of Macedonia. Is everywhere very local. Chorotype: disjunct European species.

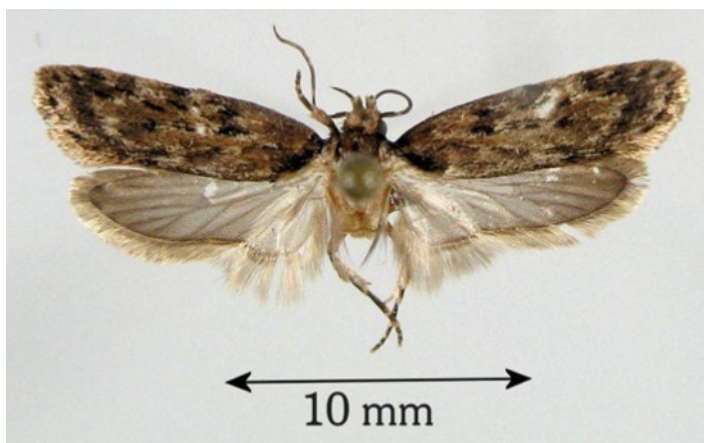
The larvae feed on the flowers and unripe seeds of *Bunium persicum* (Boiss.) B. Fedtsch. and *Nigella arvensis* L.. *Nigella arvensis* is widespread in Hungary

on ploughed land and amongst stubble. They live in a web just below the surface of the flowers. They are pale green, almost whitish, with a large black dorsal mark. Full-grown larvae descend to the ground and spin up amongst leaves. The larvae can be found from the end of June to the beginning of July.

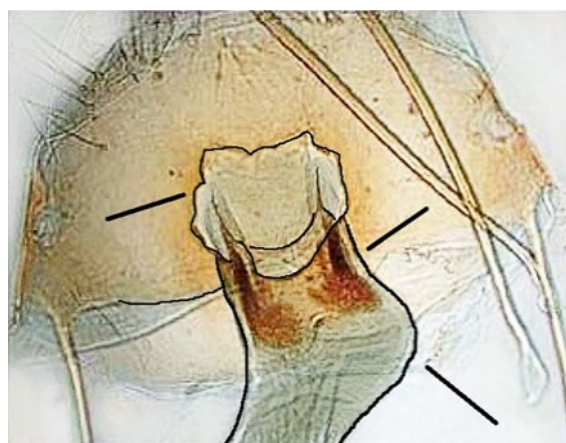
Structure of genitalia and morphological characteristic of wings are illustrated with colour figures and distribution map. An up-to-date systematic list of the Hungarian *Depressaria* species is presented.

Bevezetés – Introduction

A hagyományos Depressariidae családban (Hanemann 1995, Huisman & Sauter 2002) eddig több mint 600 fajt írtak le a Földön, Európából mintegy 170 fajuk ismert. A *Depressaria* fajokat egyes szerzők hol az Oecophoridae (pl. Gozmány 1958), hol pedig az Elachistidae családba sorolják (Lauri 2013). A magyarországi *Depressaria* fajokról ez idáig csupán egyetlen összefoglaló munka készült (Gozmány 1958, p. 51–65). Ekkor 16 faj volt ismert az országból. Az elmúlt évtizedekben a Gozmány (1958) által közölt nomenklatúra lényegesen módosult, sőt egyes fajok más genusokba kerültek (Pastorális

1

2

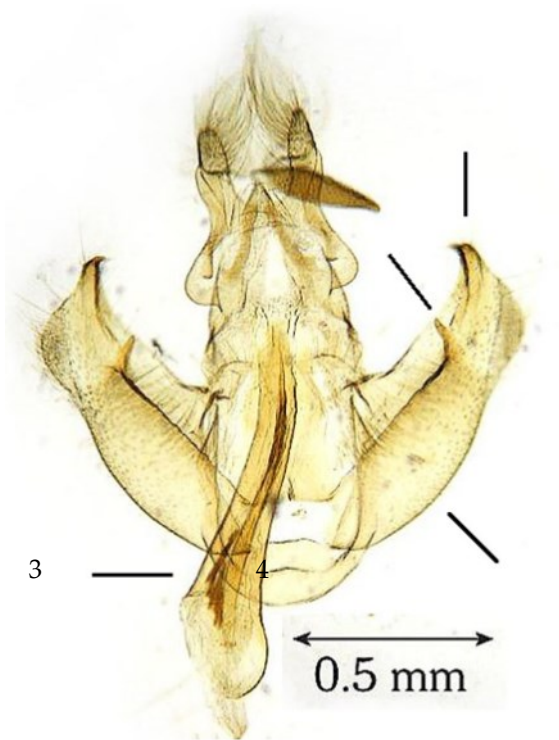
1–3 ábra. *Depressaria ululana*:

- 1) imágó (Dombóvár),
- 2) ♀-genitália (részlet: ostium et antrum),
F-Pyrenées Orientales (R. Terry & M. Corley¹)
- 3) ♂-genitália (Dombóvár, gen. prep. 1176)

Figs 1-3. *Depressaria ululana*:

- 1) adult (H-Dombóvár),
- 2) ♀-genitalia (partial: ostium & antrum),
F-Pyrenées Orientales (R. Terry & M. Corley¹),
- 3) ♂-genitalia (H-Dombóvár, gen. prep. 1176)

¹<http://www.dissertationgroup.co.uk/page2643.html>

3

2012). Több fajnak csupán 1–3 magyarországi lelőhelyét ismerjük (pl. *Depressaria absynthiella* Herrich-Schäffer, 1865; *D. marcella* Rebel, 1901; *D. emeritella* Stainton, 1849; *D. cervicella* Herrich-Schäffer, 1854; *D. dictamnella* (Treitschke, 1835). Valójában hiányzik egy genitália vizsgálatokra alapozott, átfogó országos revízió. Annak elvégzése azért is fontos lenne, mert a fajok azonosítása az egymáshoz meglehetősen hasonlatos, egységes szárnymintázat alapján többnyire igen nehéz, számos határozási tévedéshez vezet.

Tanulmányunkban, egy Európában is lokális, viszonylag alig ismert faj, a *Depressaria ululana* Rössler, 1866 első hazai adatait közöljük Tolna me-

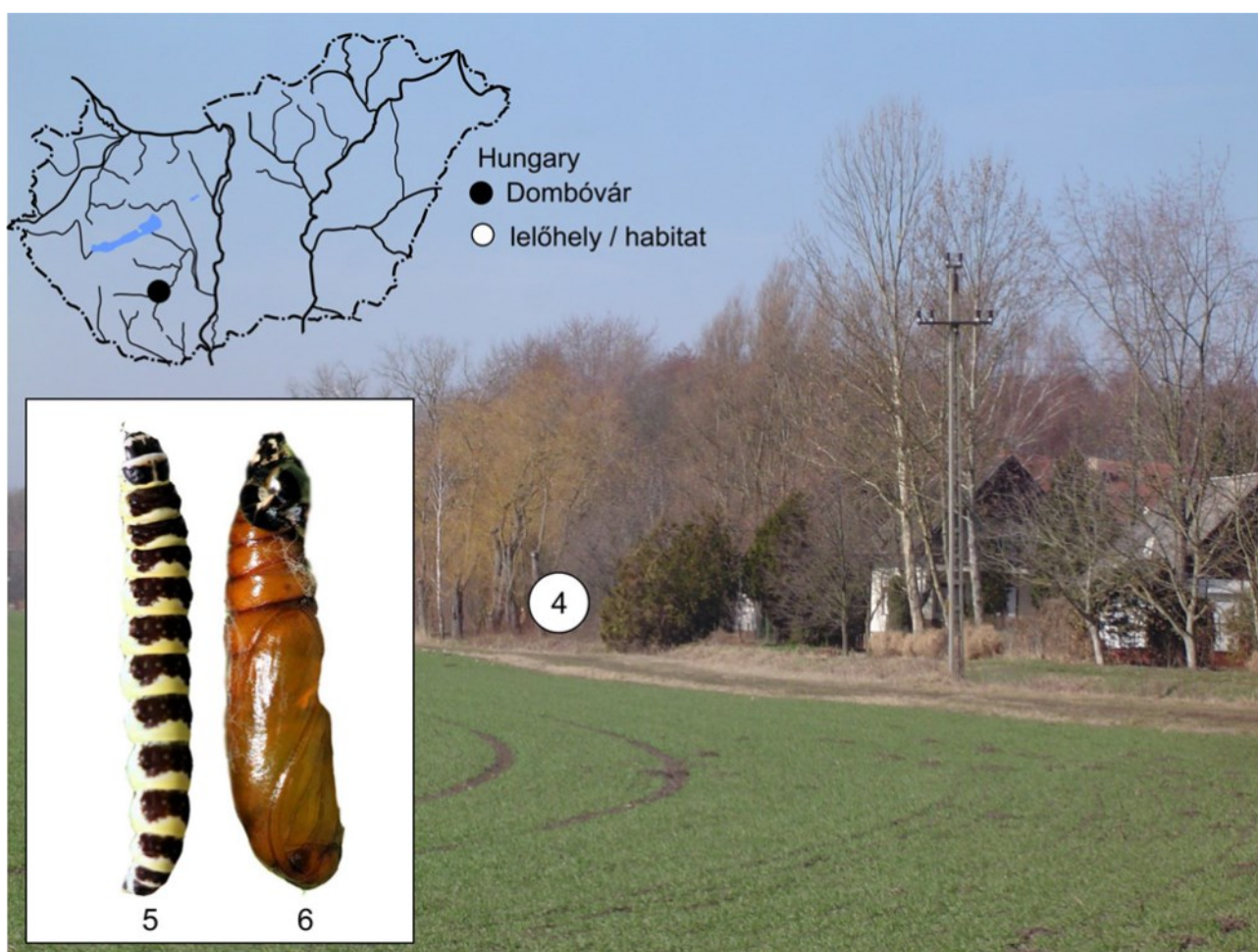
gyéből, bemutatva diagnózisát, bionómiáját és földrajzi elterjedését.

Eredmények – Results

Depressaria ululana Rössler, 1866

Depressaria ululana Rössler, 1866, Verz. Schmett, Herzogthum Nassau: 334, Taf. 6, 12. Fig 3, 25. Locus typicus: „Lenneberg bei Budenheim und Mombacher Wald (Hannemann 1995).
Irodalom – References: Gozmány 1958, Hannemann 1995, Huisman & Sauter 2002, Lauri 2013.

Új adatok – New data: 1 ♂, Hungary, Dombóvár, Gunaras, 25.07.2007, gen. prep. No. 1176; 1 ♂, Hungary, Dombóvár, Gunaras, 17.08.2009; 1 ♂, Hunga-

4–6. ábra. A *Depressaria ululana* lelőhelye (4) Dombóvár–Gunarason, lárva (5) és báb (6)
 Figs 4–6. Habitat of *Depressaria ululana* in Dombóvár–Gunas, larva (5), pupa (6)

ry, Dombóvár, Gunaras, 20.07.2011. leg. et coll. A. Schreurs (NL-Krekrade).

Diagnózis – Diagnosis: A szárnyak fesztávolsága 18–22 mm. A fejtető vöröses barna, a palpus labialis kívül sötét barna, belül sárgásfehér, a csáp barna. Az elülső szárny alapszíne vöröses, barnás, a tőtér sötét, előtte egy ferde fekete pontpárral. A sejtvégi két folt erőteljes, a külső feketés keresztcsáv szögben megtört. A hátsó szárny világos szürke, fénylő, az erezet sötétben kiemelkedik. Ismeretek egészen elmosódott rajzolatú példányok is.

Genitália – Genitalia: ♂ – A valva banálisan széles, a mediális és az apex tüskéje jól fejlett, az aedeagus alapja erőteljes, csúcs irányába elkeskenyedik, benne 3-4 cornutus-szal. ♀ – Az ostium keskeny, sklerotizált, oldalra enyhe térszerű dudort visel. A corpus bursae körte alakú, a signum szögletes, apró tüskékkel.

Bionómia – Bionomia: Az imágókat május végétől, de főleg júniustól augusztusig gyűjtötték erdőszéleken, réteken, folyóvölgyekben, mezőgazdasági területeken, települések kiskertjeinek közelében (4. ábra). A hernyók – június-júliusban – főleg *Bunium persicum* (Boiss.) B. Fedtsch. és *Nigella arvensis* L.-n virágzatában élnek, de valószínűleg különböző Umbelliferae fajokon is megtalálhatók (pl. *Carum*, *Falcaria*, *Pimpinella* stb.). A hernyók alapszíne sárgászöld nagy fekete háti foltokkal (5. ábra). A tápnövények levelén bábozódnak (6. ábra).

Földrajzi elterjedése – Geographical distribution: Görögország, Macedónia, Románia, Magyarország, Németország, Svájc, Franciaország, Spanyolország és Portugália.

A magyarországi *Depressaria* fajok rendszertani jegyzéke

Systematic list of the Hungarian *Depressaria* species

A *Depressaria* fajok rendszertani besorolásában egyes szerzők véleménye jelentősen eltér. Vannak, akik ragaszkodnak az önálló *Depressariidae* család létezéséhez, míg mások a *Depressaria* fajokat az *Oecophoridae* családba sorolják. Jelen munkánkban a Fauna Europaea (2013) rendszertani besztását követjük, s a magyarországi *Depressaria* taxonokat az *Elachistidae* családba osztjuk be.

Superfamilia Gelechioidea

Familia Elachistidae

Subfamilia Depressariinae

Tribus Depressariini

Genus *Depressaria* Haworth, 1811

D. radiella (Goeze, 1783) (*heracliana* auct. nec Linnaeus, 1758; *pastinacella* Duponchel, 1838; *heraclei* auct.)

D. absynthiella Herrich-Schäffer, 1865

D. artemisiae Nickerl, 1862

D. marcella Rebel, 1901

D. depressana (Fabricius, 1775) (*depressella* Fabricius, 1798)

D. chaerophylli Zeller, 1839

D. ultimella Stainton, 1849

D. ululana Rössler, 1866:

New species from 2013 year in Hungary.

D. pimpinellae Zeller, 1839

D. badiella (Hübner, 1796)

D. corticinella Zeller, 1865

D. daucella (Denis & Schiffermüller, 1775)

D. pulcherrimella Stainton, 1849

D. douglasella Stainton, 1849

D. emeritella Stainton, 1849

D. albipunctella (Denis & Schiffermüller, 1775)

D. olerella Zeller, 1854

D. cervicella Herrich-Schäffer, 1854

D. dictamnella Treitschke, 1835

Köszönet – Acknowledgements: A szerzők köszönetet mondanak Frans Cupedo-nak (NL–Geulle) a fotók elkészítéséért valamint Barry Goater-nek (GB–Chandlers Ford) az angol nyelvi korrektúráért.

Irodalom – References

Gozmány L. 1958: Molylepkek IV. Microlepidoptera IV. – Fauna Hungariae 16 (5): 1–295.

Hannemann H.-J. 1995: Kleinschmetterlinge oder Microlepidoptera 4. Flachleibmotten (Depressariidae). – Die Tierwelt Deutschlands 69: 1–192.

Huisman K. J. & W. Sauter 2002: Redescription of the female and Distribution of *Depressaria incognitella* Hannemann, 1990 (Depressariidae). – Nota lepidopterologica 24 (4): 35–41.

Lauri K. 2013: Fauna Europaea: Elachistidae. In Karsholt O. & van Nieukerken E. (eds): Fauna Europaea, Lepidoptera (Moths). – www.fauna-eur.org 2.6.1 (accessed 19 May 2013)

Pastorális G. 2012: A Magyarországon előforduló molylepkefajok jegyzéke, 2012 [A checklist of the Microlepidoptera occurring in Hungary, 2012] (Lepidoptera, Microlepidoptera). – Microlepidoptera.hu 5: 51–146.

Rössler A. 1866: Verzeichniß der Schmetterlinge des Herzogthums Nassau, mit besonderer Berücksichtigung der biologischen Verhältnisse und der Entwicklungsgeschichte. – Jahrbücher des Nassauischen Vereins für Naturkunde, Wiesbaden, 19/20: 99–442.

<http://www.dissertationgroup.co.uk/page2643.html>